

TÜRK SOSYAL POLİTİKASININ GELİŞİMİ

Borçlar Kanunu (1926)

Bu yasa da Mecelle gibi bireyci ilişkiler üzerine kurulu olmakla birlikte ondan bazı farkları mevcuttur.

- Mecelle de insan kiralanan bir eşya gibi düzenlenmişken, BK'n da **işçi ve işveren arasında eşit bir ilişki** kurulmuştur.
- Sözleşme özgürlüğünü **kısmen sınırlayan** ve **işçiyi koruyan** bazı hükümler getirmiştir. Bu düzenlemelere göre;
 - İşveren işçinin yaşamını ve sağlığını korumak için gerekli önlemleri almak zorundadır.
 - İşçinin kusuru dışında **kısa bir süre için yapılmaması halinde ücret ödenmesi**,
 - İşverenin, işçinin kendisi ve ailesi için gerekli ücret miktarını kendi alacağı dolayısıyla kesmemesi
 - İşçiye alışılmış ve gün ve saatlerde **dinlenme izni** verilmesi
 - 1 yıldan fazla süren sözleşmelerde en az **1 haftalık bozma bildiri** süresi verilmesi

TÜRK SOSYAL POLİTİKASININ GELİŞİMİ

Borçlar Kanunu (1926)

- Bu yasa ile birlikte İsviçre Borçlar Kanunundaki toplu iş sözleşmesi düzenlemesi umumi mukavele adıyla hukuk sistemimize dahil olmuştur.
- Borçlar Kanunu'nun umumi mukaveleye ilişkin bu düzenlemeleri ölü olarak doğmuş, yasanın işçiler sağladığı bu sınırlı olanak uygulamaya aktarılamamıştır.
- Bunun en önemli nedenlerinden biri; sendikal hareketi ortaya çıkartacak bir işçi sınıfının olmayışıdır.
- Diğer nedenler;
 - Sendikaların olmaması
 - TİS ile Grev hakkının olmaması (**3008 İK** kesin olarak yasaklamıştır)
 - İşçilerin umumi mukavele düzenlemesinden haberdar olmamaları
 - Tek partinin katılaştıran uygulamaları

TÜRK SOSYAL POLİTİKASININ GELİŞİMİ

Borçlar Kanunu (1926)

- 1947 tarihli *Sendikalar Kanunu* ile sendikalar varlık kazanmışlar ve bu örgütlere yasada yer alan “genel sözleşme” hükmü uyarınca umumi mukavele yapma yetkisi tanınmıştır. Ancak 1963 öncesi dönemde sınırlı sayıda uygulamaya rastlanmaktadır.
- Türkiye’de sendikal örgütlenme ve grev-lokavt ile tamamlanmış gerçek bir toplu sözleşme sistemine geçilmesi, 1963 yılında 275 sayılı TİSGLK ile mümkün hale gelmiştir.

Umumi Hıfzısıhha Kanunu (1930)

- Halk sağlığını korumayı amaçlayan bu yasa genel olarak tüm çalışanları kapsamaktan ziyade **kadın ve çocuk çalışanları** koruyan hükümler getirmiştir.
- Kadınlara doğum öncesi ve sonrası **üçer hafta izin** getirilmiştir. Bu sürede ücret ödenmemektedir ve 1936 tarihi itibariyle İş Kanunu ile ½ ücret ödenmesi hükmü getirilmiştir.
- Çocuklara yönelik olarak řu hükümler getirilmiştir;
 - Maden ve sanayi alanlarında 12 yaşından küçük çocuklar çalıştırılmaz
 - 12-16 yaş arası çocuklar gece çalıştırılmaz ve günlük çalışma süresi en fazla 8 saat olarak belirlenmiştir.
- Genel olarak çalışma koşullarına ilişkin olarak;
 - Gece çalışması 8 saati geçmeyecek
 - Yeraltında çalışanlar 8 saatten fazla çalışmayacak
 - İşyerlerinde İSG'ye ilişkin hükümler bir nizamname ile düzenlenecek
 - Sürekli işçi sayısı 100-500 arasında olan işyerlerinde Revir yeri düzenlenecek
 - 500'den fazla sürekli işçisi olan işyerlerinde her yüz işçie 1 yatak düşecek şekilde bakım hizmeti sağlanacak

Türkiye'de Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanun (1932)

- 1929 Dünya Ekonomik Bunalımının yaratmış olduğu ekonomik sıkıntı istihdamda daralma meydana getirmiş ve işsizlik oranlarında bir artış olmuştur.
- Bu kanun ile bazı sanat ve hizmetlerin yabancılar tarafından yapılması yasaklanarak, bu alanlarda Türk vatandaşlarının çalışmasına imkan sağlanmıştır.
- Bu yasa ile işsizlik sorunu hemen çözülemedi ama zaman içinde düzelme eğilimleri başladı.

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu (1935)

- Bu yasa ile birlikte daha önceleri tatil olan Cuma günü Pazar gününe alınmıştır.
- Hafta tatili 35 saat olarak belirlenmiştir.
- Hafta tatilinin Cumartesi 13:00 itibariyle başlaması kararlaştırılmıştır.
- **Ulusal Bayram** olarak sadece 29 Ekim günü kabul edilmiştir.
- 30 Ağustos, 1 Ocak, 23 Nisan, 1 Mayıs, Ramazan Bayramı (3 gün) ve Kurban Bayramı (4 gün) tatil olarak kabul edilmiştir.
- Cahit Talas'a göre bu düzenleme o dönem için sosyal politika açısından ileri bir düzenlemedir. Çünkü 35 saatlik hafta tatili bir çok ülkede bulunmamaktadır.

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu (1935)

- Bu yasa ile birlikte daha önceleri tatil olan Cuma günü Pazar gününe alınmıştır.
- Hafta tatili 35 saat olarak belirlenmiştir.
- Hafta tatilinin Cumartesi 13:00 itibariyle başlaması kararlaştırılmıştır.
- **Ulusal Bayram** olarak sadece 29 Ekim günü kabul edilmiştir.
- 30 Ağustos, 1 Ocak, 23 Nisan, 1 Mayıs, Ramazan Bayramı (3 gün) ve Kurban Bayramı (4 gün) tatil olarak kabul edilmiştir.
- Cahit Talas'a göre bu düzenleme o dönem için sosyal politika açısından ileri bir düzenlemedir. Çünkü 35 saatlik hafta tatili bir çok ülkede bulunmamaktadır.